

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in tož se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Pogledi in vprašanja

V borbi današnjih dni se v političnem trenju nahajajo v najbolj težavnem položaju pri nas tisti katoličani, ki se strankarsko-politično niso opredelili z verskih, ampak z gospodarskih, socialnih, nacionalnih in drugih vidikov. Po našem mnenju so sicer ti zadnji ravnali bolj prav, ker vera ni, ne more in ne sme biti političen činitelj in tudi ne sme odločati pri političnih dejanjih.

Naše čisto posebne politične razmere, zasedrane in utemeljene v naši zgodovini zadnjih predvojnih 50 let, govore drugače. Naša predvojna politika, osredotočena v obupno obrambo slovenskega jezikovnega ozemlja, je poznala dve struji: nacionalizem in klerikalizem. Pri tem pa je treba poudariti, da je bilo zlasti na kmetih bore malo resnične idejne borbe. Duševno svobodnjaštvo, ki je proglašalo proti konservativcem načelo o svobodi

vede, vere in vesti

in vsega, kar je s tem v zvezi. O kakem resničnem, idejnem boju proti katoliški veri kot taki ali proti njenim dogmam pa niti v predvojni narodno napredni struji ne more biti govora. Najbolj razvpiti »liberalci« in »brezverci« so bili krščeni po katoliškem obredu, so se poročali po katoliškem obredu in tudi svoje otroke dajali krstiti po katoliškem obredu. Udeleževali so se vseh pomembnejših versko-cerkvenih manifestacij, zlasti slovesnih procesij in drugih izrazitih verskih prireditev. Pri nekdanji »gospodski maši« ob nedeljah v stolnici ali pri uršulinkah je človek videl lahko zbran ves svet ljubljanskega naprednjaštva in »brezverstva«. Zato se tudi ni zgodilo, da bi bila cerkev kdaj kakemu uglednejšemu liberalnemu »brezvercu« odrekla čast cerkvenega pogreba.

Spričo takega položaja človek skoraj ne more razumeti, odkod tolikanj bevskanja o brezvercih in o veri, ki je v nevarnosti! Kje so tiste garjeve ovce, ki naj bi okužile nedolžno čredo? Kje je masonerija, o kateri vpije pobožno časopisje? Ali je nemara ta bavlav pričaran na slovensko zemljo samo zato, da krik proti njemu zakrije hujše grehe, zablode in nevarne prepade, ki jih ni mogoče zagladiti s samo besedo o odpušcanju in usmiljenju?

Na kmetih

je bil položaj še bolj preprost. Naprednjaki in klerikalci so hodili skupaj v cerkev, pri istem krstnem kamnu so bili krščeni, na isti njivi so našli svoj zadnji dom. Oboji so dajali biro, oboji so plačevali za maše in nedeljske očenaše. Če je že v mestih bila gonja proti liberalnim »brezvercem« težko razumljiva, se zdi na deželi sploh nemogoča. Saj resničnega, globljega, recimo filozofsko-idejnega razločka sploh ni bilo. O Mahničju je vedel naš kmet prav tako malo kakor o idejnih utemeljiteljih pravega zapadnega libera-

lizma. Edini stvarni razloček med liberalci in klerikalci na deželi je bil pred vojno ta, da so se prvi zbirali okrog posvetnih izobražencev, uradnikov in kmetijskih veljakov, ki se jim je polagoma pridružil tudi dobršen del učiteljstva, medtem ko so klerikalci našli svojega voditelja v duhovniku, svoje središče v župnišču, kjer se je odločalo o vseh vprašanjih ne le verskega, ampak sploh javnega življenja, zlasti tudi o gospodarskih in prav pogosto celo o strogo osebnih, rekli bi celo, o čisto intimnih izvenverskih zadevah posameznih oseb.

Ključ do uganke

Kdor količkaj pobliže pozna predvojno našo dobo, najde v tej resnici pravi ključ do rešitve navidez tako zapletene uganke. Kakor hitro vidimo, da med vernimi in »brezverci« ni bilo vidne ali celo pomembne verske razlike — saj o kakem verskem boju niti govoriti ne moremo — se domislamo, da si je slovenski mali človek z združništvom ustvarjal v tisti dobi temelje svojega narodnega gospodarstva. Tu sta zadela drug ob drugega dva svetova, ki se nista trla na verskem, pač pa

Na gospodarskem področju

in je bila ona druga stran le dobrodošla pretveza za pridobitev in ohranitev raznih gospodarskih in političnih posejank, ki bi v drugih okoliščinah nastajale pač — recimo samo — drugače. Za jasno, nepristransko gledajočega človeka je zato danes popolnoma jasno, da so bile le prečesto silno pomembne vrednote samo figovo pero za pokrivanje golega političnega pohlepa in slabo maskirane želje po čisto posvetni politični oblasti.

Ondan se je neki zagrenjeni tednik obregnil ob nas, ker smo ob neki priliki zapisali, da je politika v nekem oziru grda. Danes moramo temu užaljenemu glasno in pred vso javnostjo odločno povedati, da je taka politika res grda, ostudna in perfidna. Še več! Kot glasniki poštnega kmetstva moramo reči, da taka lažnjiva politika narod razkrajja in ustvarja v njem vse najbolj usodne pogoje za propast! Nihče naj ne misli, da je mogoče kdaj brez obupno kvarnih posledic uganjati licemerstvo in hinavščino. Kakor se to prej ali slej maščuje na osebah, tako in še bolj se krvavo maščuje v politiki. Gorje narodu, ki je tako nezrel in tako obupno nesamo-stojen, da se pusti speljati takim ljudem!

Nismo zapisali teh besedi zaradi očitani, ampak zavoljo jasnosti. Predvojna doba je v trpljenju štiriletnega vojnega gorja utonila ali bi za nas vsaj bila morala utoniti. Mračne sile, ki jih je pospeševal Dunaj, so z nastankom Jugoslavije izgubile svojo oblast, zato bi bil človek pričakovati, da bomo z vnanjo samostojnostjo deležni tudi notranje neodvisnosti.

Kakor pa smo rekli uvodoma, je naše sedanjne javno življenje plod čisto posebnih razmer. Zato je tudi umljivo, da zunanje svobode prva leta nismo notranje doživeli, ko pa smo kot celota začutili potrebo po njej, smo morali, žal, spoznati, da je pot do nje še dolga in strma.

Praviz tega spoznanja smo dvignili svoj glas za to, da se verski moment z vsemi visokimi in dragocenimi verskimi vrednotami izloči iz politične borbe. Odločno smo branili, branimo in bomo branili stališče, da bodi vera nad strankami, ker vodi vera k vrednotam večnosti, medtem ko urejuje politika tukajšnje odnose. Pri tem smo hoteli služabnikom in glasnikom vere ohraniti tisto visoko stališče, ki jim gre kot oznanjevalcem in pospeševalcem duhovnih verskih vrednot.

Pri tem smo doživeli prav neumljivo presenečenje. Proglasili so nas za »laži-liberalce«, »brezverce«, »komuniste« in kar je še strahov, ki danes begajo svet.

Pri vsem tem pa vemo, da nekih ljudi na svetu nič ne moti, da ne bi od mlačežev sprejemali vseh tistih dobrot, ki so prav za prav predpisane v prvi vrsti sam oza — goreče...

Ne bomo naštevali. Kdor ima oči za gledanje, ta vidi. In kdor ima ušesa za poslušanje, ta sliši. Pa kdor nima kože ustrojene bolj kakor gojzerski podplat, ta na lastni koži občuti, kako strahovit je prepad med tem, kar nekateri ljudje uče, in med tem, kar dan za dnem delajo.

Dajmo Bogu, kar je božjega

Čemu vse to? Ali ni Kristus rekel: »Moje kraljestvo ni od tega sveta?« Kdo je tedaj brezverec: ali mi, ki hočemo vero z vsem, kar je z njo v zvezi, dvigniti res na dostojanstveno duhovno višino, ki bi družila duše v božjem idealu — ali pa tisti, ki jo pehajo v najbolj nizkotno materialno borbo za moč, oblast ali celo za skopi kos vsakdanjega kruha?

Vprašamo te, slovenski kmet in kmetica, kaj kratiš Bogu, če kmetsko misliš in hočeš priboriti dostojno mesto sebi in svojim? Ali nemara zavoljo tega ne moliš? Ali ne živiš krščansko? Ali ne odrajaš med vsemi sloji v državi najbolj vestno duhovski in svetni gospodski vseh dajatev, ki jih je včasih toliko, da si končno sam ves oguljen, raztrgan in lačen? Kdo je kupil cerkvam širom Slovenije po vojni zvonove, če ne ti, slovenski kmet, s svojimi vročimi žulji? Kdo vzdržuje samostane, če ne ti? Kdo omogoča ljudem, ki ne poznajo žuljev, da oskrbljeni z vsemi telesnimi potrebščinami v pobožnem premišljevanju posvečajo svoje življenje Bogu? Kdo ima največ zaslug za njih bogoljubno življenje, če ne ti, slovenski kmet, ki poleg vseh svojih

težav nosiš še vso skrb in brigo za njih spokorna telesa?

Ti torej daješ Bogu, kar je božjega — in še več! Kdo si torej sme lastiti pravico, da te psuje s brezvercem in te preklinja, če ti svobodno v svetnih zadevah misliš po svoje?! Ali ti ni po nauku naše vere dal Bog uma in proste volje? Kdo te sme siliti, da boš zanemarjal ali celo teptal ta dva dragocena darova, najvidnejša znaka tvojega človeškega dostojanstva, s katerima te je obdaril sam vsemogočni in večni Stvarnik. Nisi torej brezverec ti, ki spolnjuješ božjo voljo in božje zapovedi, ampak tisti, ki te hočejo zapeljati v zmoto!

Odgovornost učitelja

Če je za svoje delo odgovoren učenec, je toliko odgovornejši učitelj. Vemo, da pride čas, ki ga čaka slovenski kmet, čas, ko bo konec lice-

merstva in vseh tistih lastnosti, ki ne bi smele nikoli na sonce. Takrat ne bomo vere poniževali kakor bi nas radi nekateri prepričali, ampak bomo še bolj spoštovali njeno čisto zastavo. Slovenski kmet pa bo odločno vprašal vse, ki so upravljali njegove krvave žulje, kako so vršili prilaščeno si nalogo. To je edino politično vprašanje, na katero bo slovenski kmet brez odnehanja zahteval jasen in odločen odgovor. In kakršen bo ta odgovor, taka bo — ocena. Je namreč vedno bilo in bo na svetu tako, da ljudi sodimo po delih in ne po besedah. In je tudi tako, da je odgovornost učiteljev največja, zlasti tedaj, če so se sami poklicali na svoja odgovorna mesta.

Sicer pa, če ne bo s te strani imel slovenski človek miru, če ne bo slovensko kmetstvo ljudstvo, ki drugače politično misli kot nekateri duhovniki, moglo odstraniti strahovito zgodovinsko zablodo, bo moralo nujno iskati drugega izhoda in vestno pretrpeti vprašanje Rie man j.

Agrarna reforma

Minister za kmetijstvo se trudi, da bi se agrarna reforma čimprej likvidirala in da bi agrarni interesi že vendarle po 18 letih izvajanja agrarne reforme prišli do svoje zemlje tudi s prepisom v zemljiški knjigi.

V svrhu hitrejšega postopanja in dokončanja del na agrarni reformi je bila nedavno sklicana konferenca vseh predsednikov komisij za likvidacijo agrarne reforme v kmetijskem ministru v Beogradu.

—i vsej tej želji, da se že enkrat pride h kraju to najvažnejše socialno in gospodarsko vprašanje jugoslovanskega kmeta in celega naroda, se pa vendarle stvar zavlačuje in skoro ne premakne z mesta naprej.

Številni agrarni interesi so se poslužili pravice po fakultativnem odkupu dodeljenih parcel, ali pa se poslužili § 36. zakona o likvidaciji agrarne reforme in napravili z veleposestniki kupne pogodbe, določili sporazumno odkupno ceno ne oziraje se na zakonske predpise in s tem izpolnili vse pogoje za takojšen prepis parcel v zemljiški knjigi.

Na ta način je v Sloveniji odkupljenih že preko ene tretjine agrarnih parcel. V zemljiški knjigi je pa prepisanih le neznatno število parcel in odkupljena zemlja je še vedno zemljejknjižna lastnina veleposestnikov. Veleposestniki se za prepise ne brigajo več, ali pa izroče ta posel posameznim advokatom na stroške agrarnih interesentov.

Agrarni interesi se nahajajo v težkem in mučnem položaju. Denarja za advokata nimajo, veleposestniki se za prepise ne briga in jim torej ostane še dolgotrajna in negotova pravda za stvar, ki bi jo morale brezplačno izvesti agrarne oblasti.

Zveza slovenskih agrarnih interesentov prejema številna pisma od svojih članov, ki jo prosijo za intervencijo pri agrarnih oblasteh.

Med drugimi so se obrnili nanjo tudi agrarni interesi z veleposestva dr. Scherbauma pri Mariboru. Agrarni interesi so se poslužili pravice fakultativnega odkupa, napravili z veleposestnikom kupne pogodbe, s katerimi je prevzel veleposestnik dolžnost, da sam uredi zemljejknjižni prepis na nove lastnike parcel. Agrarni interesi redno plačujejo pogojene obroke in točno izvršujejo prevzete obveznosti. Veleposestnik pa zemljejknjižnega prepisa še dosedaj ni izvedel, pač pa so agrarni interesi prejeli vabilo od nekega mariborskega odvetnika, da naj mu podpišejo splošno pooblastilo in da jim bo on izvedel zemljejknjižni prepis njihovih agrarnih parcel. S takim pooblastilom se agrarni interesi obvežejo tudi na vse odvetniške stroške, čeprav bi moral vse te posle izvršiti glasom kupne pogodbe veleposestnik sam.

Zveza slovenskih agrarnih interesentov se je obrnila s posebno vlogo na agrarne oblasti s

prošnjo, da naj se agrarnih interesentov ne pusti na cedilu, temveč naj se agrarne oblasti pobrigajo, da se tudi najvažnejše delo, to je prepis v zemljiški knjigi izvrši brezplačno, kakor zakon predpisuje in odloča. Kajti čisto negotova je usoda tudi že odplačanih agrarnih parcel, ako se zemljejknjižni prepis ne izvrši na nove lastnike in ni izključena popolna izguba agrarne zemlje za agrarne interese.

Izgleda pa tudi, da je sam zakon o likvidaciji agrarne reforme v tem pogledu pomanjkljiv. Prvotno uredbo o fakultativnem odkupu agrarne zemlje po agrarnih interesentih je zamenjal

§ 36. zakona o likvidaciji agrarne reforme. Ta paragraf bi moral likvidacijo pospešiti, razbremeniti državo, kmeta in veleposestnika, pa se je izkazal v praksi docela pomanjkljiv in kakor vidimo iz nešteti primerov, je dosežen ravno nasproten cilj. Agrarna reforma se zavlačuje in komplicira in ponekod sploh ni izgleda na njeno dokončanje.

Dočim je pravilnik o fakultativnem odkupu pred izidom zakona o likvidaciji agrarne reforme imel določila, da mora prodajalec veleposestnik v 6 mesecih predložiti sodišču pogodbe v svrhu vknjižbe in da lahko pobere od posameznika največ do Din 50,—, je § 36. ta sama na sebi že pomanjkljiva določila omenjenega pravilnika popolnoma prezrl. Nobenega roka ni določenega do kdaj se mora vknjižba izvršiti.

Kaj naj store sedaj agrarni interesi? Kaj jim pomagajo vse kupne pogodbe. Če so v njih izrecno zahtevali in stavili pogoj, da mora veleposestnik izvršiti v določenem roku na lastne stroške zemljejknjižni prepis, tedaj ga lahko s tožbo prisilijo na izvršitev pogodbe. Če pa tega niso v kupni pogodbi utrdili, tedaj so brez moči in morajo sami nositi stroške prepisa kolikor pač znašajo advokatski stroški.

Vse tiste pogodbe pa, ki so bile napravljene svojčas na podlagi uredbe o fakultativnem odkupu in ki bi morale biti v 6 mesecih predložene sodišču, so neveljavne, ako je rok zamujen. Kajti vse te pogodbe mora odobriti kmetijski minister. Odobritev se je po navadi zavlekla preko 6 mesečnega roka. S tem je rok zamujen in pogodba je postala brez veljave. Za vse te slučaje se bodo morala zakonska določila spremeniti, ali pa pogodbe obnoviti.

Agrarna reforma še dolgo ne bo likvidirana.

Kmetska misel zmaga

Nedavni ustanovni občni zbor omladinske krajevne organizacije napredne omladine v Mišlinju je znova dokazal, da je naše kmetstvo že prekinilo s staro tradicijo in prišlo do spoznanja, da nam je samo v edinstveni Jugoslaviji mogoč obstoj in napredek. Med našim kmetiskim prebivalstvom je vladalo za občni zbor izredno veliko zanimanje in že pred pričetkom občnega zbora so bili vsi prostori restavracije Iršič nabito polni. Preko 70 mladih kmetskih fantov in delavcev je z največjim zanimanjem sledilo izvajanjem govornikov.

Občni zbor je otvoril tov. Stanko Iršič, pozdravil delegata sreske organizacije podpredsednika tov. Karlo Kokolja in tajnika tov. Bogdana Pušenjaka ter nazdravil našemu mlademu kralju. Z nepopisnim navdušenjem so zbrani kmetski sinovi izrazili svojo ljubezen do našega vladarja. Delegat slovenjgraške sreske organizacije tov. Karlo Kokolj je s temperamentnimi besedami pozdravil kmetsko mladino in jo pozval, da vztraja v borbi za našo Aleksandrovo Jugoslavijo.

Soglasno je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Valentin Prevotnik, podpredsednik Konrad Gumpot, tajnik Konrad Oder, blagajnik Miroslav Verdnik, odbornik Stefan Lužnic, Ivan Pačnik, Jože Zupanc, Franc Križovnik in Joško Mihec.

Navdušeno pozdravljen je tajnik slovenjgraške sreske organizacije tov. Bogdan Pušenjak podal zbrani kmetski mladini izčrpno poročilo o gospodarskem in političnem položaju v Jugoslaviji. V nad enournem govoru je tov. Pušenjak zbranim kmetskim sinovom razložil vsa pereča gospodarska vprašanja, ki danes tarejo našega kmeta. Podrobno je razčlenil uredbo o likvidaciji kmetskih dolgov, problem naraščajoče nezaposlenosti našega kmetskega in industrijskega delavstva in vprašanje likvidnosti naših kreditnih zadug. Vse vlade so dosedaj mnogo grešile, kajti vse njih delo je obstojalo edino v reševanju našega notranjega političnega problema, dočim nobena vlada ni imela smisla za težnje našega

kmetskega ljudstva. In največ zla pa je nastalo, ko je obenem z uredbo o likvidaciji kmetskih dolgov tudi naše kreditno združništvo bilo postavljeno pred alternativo: biti ali ne biti. Z največjim idealizmom in naporom so tri generacije ustvarile naše kreditno združništvo in tako osvobodile našega ubogega kmeta pred tujimi izžemalci in obenem gospodarsko osvobodile naš narod. Sedaj pa naj bo z eno samo uredbo ves ta dolgoleten trud uničen? Skrajni čas je že, da se država loti čimprej reševanja naših najbolj perečih gospodarskih vprašanj in tako reši našega kmeta pred grozečim polomom in našo vas pred lakoto in pomanjkanjem. Končno je tov. Pušenjak še razložil vprašanje konkordata in osnovne misli zagrebškega oktoberskega sporazuma. Z neprestanim viharim odobravanjem je naša napredna kmetska mladina prekinjala poročilo tov. Pušenjaka in se mu z navdušenim aplavzom zahvalila za njegov govor.

S himno »Hej Slovani« je novoizvoljeni predsednik tov. Prevotnik zaključil nad vsa pričakovanja krasno uspelo zborovanje in kmetski sinovi so se vsi prežeti z vzvišeno nacionalno idejo vrnili na svoje domove.

Štiri milijarde za nove ladje

Predsednik fašistične zveze brodolastnikov je izjavil, da so sklenili zgraditi še za en milijon ton ladij.

Za prvi čas bodo zgradili 44 novih trgovskih ladij z 250 tisoč tonami. »Italija« gradi 9 ladij s 86.000 tonami, »Lloyd Triestina« 13 z 82.000, »Tirrenia« 17 s 43.000 in »Adriatica« 5 novih ladij z 39.000 tonami. Poleg tega bodo popravili ladji »Roma« in »Augustus«.

Za povečanje italijanske trgovske mornarice bodo izdali poldrugo milijardo lir, kar pomeni v naši veljavi okrog štiri milijarde dinarjev.

Doma in drugod

Finančni odbor

narodne skupščine je pretekli teden nadaljeval načelno razpravo o novem proračunu. Med drugimi govorniki je bil tudi slovenski poslanec gosp. Ivan Mohorič, član kluba JNS, ki je v obširnem govoru stvarno in strokovnjaško skritiziral proračunski predlog, posebno pa se je zadržal pri milijardnem povišanju novega proračuna.

Načelna debata je bila v četrtek končana in proračunski predlog je bil izglasovan z 18 proti 13 glasovom. Takoj nato se je pričela podrobna razprava z Vrhovno državno upravo.

Finančni odbor bo končal svoje delo predvidoma do konca januarja, nato bo pretresal proračun plenem narodne skupščine.

Ljotić

je imel zborovanje svoje stranke v Vršcu. V svojem govoru je napadel sporazum beogradske združene opozicije z dr. Mačkom in smatra, da so se politične razmere v Jugoslaviji po podpisu zagrebškega sporazuma le še bolj zapletle.

Nov invalidski zakon

pripravljajo v ministrstvu socialne politike v Beogradu, kakor je izjavil na politični konferenci JRZ stranke minister g. Dragiša Cvetković.

Demokracija je svoboda razpravljanja

Zanimiva so izvajanja, ki jih je objavila za narodni praznik socialistična »Slobodna Rieč«. Del teh objavljamo, ker dokazujejo, da se v glavnih točkah brez ozira na manjše razlike in strankarsko opredelitev strinjajo vsi delovni sloji. Omenjeni list namreč piše:

»Postalo je jasno, da z eksperimenti (poskusi) ni mogoče rešavati vprašanj, ki jih je vrglo iz sebe življenje samo. V prvi vrsti je treba za njih pravilno rešitev ustvariti temeljne pogoje. To v naših razmerah pomeni normaliziranje političnega življenja.«

V nadaljnjem izvaja list:

»Mi hočemo najprej normaliziranje političnih odnošajev. To je za nas prvenstvena stvar. V urejenih in svobodnih razmerah bodo delavci vedno lažje izvajali svoje pravice. Ali ni to tudi odgovor na vprašanje, čemu je položaj delavskega razreda v naši državi tako težak? — Pri nas se stvarno že 19 let razpravlja o »zedinjenju.« Javnost je vprav prenasršena s formulami, predlogi in mnenji. Resnega in nepristranskega razpravljanja pa ni. Neprenehoma čitamo politične knjige in časnike, ki se vsi pečajo z vprašanji, katera se zarezujejo v problem našega narodnega in državnega edinstva. Mnogo stvari je kritičnega značaja, toda vse to ni vredno nič, ako ni priložnosti, da o vseh teh vprašanjih razpravlja narod sam, široke narodne vrste po njih svobodnih političnih strankah in strankarsko-političnih programih. Demokracija je svoboda razpravljanja, javnega razgovora.«

K tem pametnim besedam pripominjamo, da morda malokateri sloj naše družbe tako krvavo pogreša svobode besede, misli in nazora kakor vprav slovenski kmeti in slovenska vas. Zato se v klicu po resnični demokraciji s polno pravico in z vsem srcem pridružujemo delavstvu in vsem onim, ki jim je demokracija resnično življenjsko načelo in nedotakljiv del političnega programa.

Imenovanje novih kardinalov

V ponedeljek se je vršila seja tajnega konzistorija v Vatikanu, na kateri je papež imenoval in uradno proglasil pet novih kardinalov. Med njimi seveda ni nobenega Slovenca in ne Hrvala.

Nedeljske občinske volitve

Preteklo nedeljo so se vršile občinske volitve v 16 občinah, ker so bile izvršene male spremembe občinskih meja. Zaradi teh prekomasacij v mnogih primerih nacionalni in napredni ljudje sploh niso hoteli sestaviti kandidatnih list, drugod pa so šli naši možje v odločno borbo, čeprav so vedeli, kakšne ovire jim bodo stale nasproti. Po mnogih občinah so zavedni kmetje in delavci obračunali z dihurskim smradom in očistili naše vasi tujerodnega mrčesa ter potuhnjenega plevela. Nacionalna in kmetjska zavest

Nadškof dr. Ante Bauer

Po daljšem bolehanju je umrl zagrebški nadškof dr. Bauer, ki se je rodil 11. februarja 1856 v Breznici, v bližnji sosesčini Bele Krajine. Kmalu se je s starši preselil v Varaždin, kjer je začel študirati gimnazijo, dovršil pa jo je v Zagrebu. Tam je absolvirati tudi bogoslovje. Po novi maši je študiral še v Budimpešti in na Dunaju, kjer je bil tudi promoviran za doktorja. Svečeniško službo je nastopil 1. 1879. v Zagrebu. Od tod je bil premeščen v Samobor in nato v Ivanec. Njegovo pastirovanje na deželi je bilo razmeroma kratkotrajno. Že po par letih je bil poklican nazaj v Zagreb ter postavljen za nadzornika v tedanjem slovečem plemiškem zavodu na Šalati, tam, kjer so danes mogočna poslopja zagrebške medicinske fakultete. Obenem je postal veroučitelj na dveh srednjih šolah, že 1. 1888. pa je bil imenovan za profesorja na teološki fakulteti zagrebške univerze.

Leta 1911. je postal nadškof-koadjutor, leta 1914. v aprilu pa nadškof po smrti svojega prednika. Hrvatje so imeli v njem dobrega cerkvenega kneza in pospeševalca kulture.

Bodi nadškofu dr. Bauerju ohranjen časten spomin in vzgled za — naslednike!

naših mož je nevzdržno podirala sovražne navlake in z nadčloveško borbo rešila dostojanstvo slovenske vasi. Nacionalne pozicije so utrjene in jih nobena sovražna sila ne more premagati.

V občinah, kjer so naši možje postavili kandidatne liste, so se pokazali tile rezultati:

Gornji Logatec: Volilnih upravičencev 369, volilo jih je 318 (86%). JNS 170 glasov in 15 odbornikov, JRZ pa 148 in 3 odbornike.

Smartno v Tuhinju: Volilnih upravičencev 342, glasovalo 278 (81%). Lista JNS 142 glasov in 15 odbornikov, JRZ 136 glasov in 3 odbornike.

Dol. Logatec: Volilnih upravičencev 553, volilo 506 (91%). Nacionalna lista 240 glasov in 3 odbornike, JRZ 266 glasov in 15 odbornikov.

Kamnik: Volilnih upravičencev 1662, volilo

1283 (77%). JNS 402 glasova in 3 odbornike, JRZ 881 glasov in 27 odbornikov.

Ig: Volilnih upravičencev 716, volilo 523 (73%). Nacionalna lista 183 glasov in 2 odbornika, JRZ pa 340 glasov in 16 odbornikov.

Ovsiše: Volilnih upravičencev 333, volilo 284 (85,3%). JNS 127 glasov in 3 odbornike, JRZ 157 glasov in 15 odbornikov.

V ostalih občinah, v katerih naši možje niso hoteli postaviti svojih list, so volilni spiski pokazali od 60 do 75% udeležbo.

Visoko odlikovanje domačega zavoda

Pred kratkim je bila zaključena mednarodna svetovna razstava v Parizu. Ob tej priliki so bila podeljena razna odlikovanja, ki so jih zelo skopo dodeljevali, posebno stroge komisije. Zato je tem bolj razveseljivo dejstvo, da je dobil naš ljubljanski Drž. osrednji zavod za ženski domači obrt najvišje priznanje »Grand prix«. Vseh odlikovanj te vrste je dobila Jugoslavija s številnimi razstavljalci le 26. Razveseljivo je, da je naše čipkarstvo, s katerim se ukvarjajo predvsem naša kmetjska dekleta, na tako visoki stopnji. Zasluge za to imajo predvsem čipkarske šole, ki jih vzdržuje zavod po raznih krajih in ki jih vodijo požrtvovalne učiteljice. Ravnatelj zavoda je pa znani strokovnjak in organizator za domače obrte g. Božo Račić. Veseli nas, da žanje tiho delo tega koristnega zavoda toliko priznanja v inozemstvu, doma pa daje čeprav skromen, vendar stalen zimski zaslužek po najbolj potrebnih krajih. Čestitamo vsem prav iz sreca!

Potreba protituberkulozne borbe

Protituberkulozna zveza v Ljubljani, ki vodi protituberkulozni pokret v dravski banovini, se je obrnila na vse denarne zavode in zavarovalnice v dravski banovini s prošnjo, da se naročijo na njeno glasilo »Delo proti tuberkulozi«, odnosno, da ji naklonijo primerno denarno podporo, s katero bi lahko vodila še uspešnejše svoj boj proti jetiki. Številni denarni zavodi so se prošnji Zveze odzvali ter so poleg naročnine nakazali tudi primerne zneske kot podporo. Manjše razumevanje za potrebe protituberkulozne borbe smo pa proti vsemu pričakovanju našli pri življenjskih zavarovalnicah. Nekatere so nam vrnille naše dopise in vpslane izvode našega glasila brez vsakršne opazke.

Nobenega dvoma ni, da se življenjske zavarovalnice na uspehu ljudsko-zdravstvenega gibanja zelo interesirane in imajo od tega same neposredno velike koristi. Tudi so splošno znane koristi, ki jih ima ljudsko zdravje od prizadevanj Protituberkulozne zveze. Zlasti je znano delovanje protituberkuloznih dispanzerjev, kojih vzdrževanje pa zahteva velike denarne žrtve. Žalibog so denarna sredstva Zveze zelo skromna. Zato mora reflektirati na podporo javnosti, predvsem dobro situiranih posameznikov ter denarnih zavodov in drugih podobnih institucij. Naše delo je namenjeno najrevnejšim in na težki bolezni trpečim sinovom domovine, zato upamo, da ne trkamo zaman na blaga slovenska srca. Zveza bo v svojem glasilu »Delo proti tuberkulozi« letno enkrat objavila sezname svojih dobrotnikov. Upamo, da bodo v tem seznamu poleg zasebnikov tudi naši domači denarni zavodi in življenjske zavarovalnice, ki poslujejo v dravski banovini.

BLASNIKOVA pratika za leto 1938

je izšla in se razpošilja za ceno din 5— za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Blasnika nasl., Ljubljana, Breg št. 10—12. Dobi se tudi v trgovinah. To je najbolj priljubljen in najbolj razširjen slovenski ljudski koledar že od nekdaj.

Kaj se godi po svetu

Dogodek, ki smo ga že zdavnaj pričakovali, je postal ta teden resničnost.

Italija

Izstopila iz Društva narodov. Prav za prav že več ko leto dni ni sodelovala, oziroma je bilo njeno sodelovanje samo rušenje načel tega društva. Italijanski ministrski predsednik Mussolini je v svojem govoru, v katerem je sporočil narodu izstop iz DN, med drugim dejal:

V teh okoliščinah ne moremo več sodelovati z Ženevo. Vse, kar je prihajalo iz Ženeve, je bilo

General Čangkajšek se je s svojimi načrti umaknil Japoncem, da bi lažje pripravil njih poraz.

proti nam, proti našim stremljenjem, proti našemu vojaškemu duhu. Napočil je čas, ko moramo izbirati, ali ostanemo še nadalje v Društvu narodov, ali pa gremo ven. Ali naj ostanemo še nadalje v Ženevi? Ali naj gremo ven?

Torej smo sklenili, da gremo ven. Bilo je dovolj! Obrnimo hrbet temu rušečemu se templju, ki ne pripravlja miru, ampak vojno. Tega koraka ne bomo nikdar obžalovali.

Smešno bi bilo misliti ali verjeti, da se je izvajal na nas kak pritisk s katere koli strani, da bi storili ta korak. Naši zavezniki na osi Rim—Berlin—Tokio, to je edina resnica, so soglasni z nami, toda z absolutno diskrecijo.

Izstop Italije iz Društva narodov je dogodek silne zgodovinske važnosti, ki bo pritegnil nase pozornost vsega sveta, dogodek, čegar posledice se še ne dajo predvideti. Toda pri vsem tem ne bomo zapustili temeljnih načel naše politike, ki je usmerjena na mir in sodelovanje. Baš te dni smo to dokazali, ko smo svečano potrdili mir na Jadranu.

Na Daljnem vzhodu

so Japonci zavzeli Nanking. Motorizirani japonski oddelki, podprti od letalstva, so od vseh strani navalili na Nanking. Najprej se jim je posrečilo zavzeti južna in južnovzhodna vrata, nakar so začeli prodirati proti središču mesta. Kitajci so se obupno branili, vendar pa so bili prešibki, da bi kljubovali napadu od vseh strani. Razvile so se hude poulične borbe, ki še trajajo, vendar pa je odpor Kitajcev strtl in zmaga japonskih čet gotova stvar.

Japonska vlada je imela takoj po sprejemu tega poročila vrhovnega japonskega poveljnika sejo, na kateri je sklenila, da se naj vojne operacije nadaljujejo, dokler kitajska vlada ne spremeni svojega stališča napram Japoncem. Ker je padla prestolnica Kitajske, japonska vlada ne priznava več dosedanje kitajske vlade in odreja maršalu Čangkajšku vsako pravico nastopati v imenu Kitajske. Tudi odklanja s Čangkajškom vsaka mirovna pogajanja. Japonska vlada bo

podprla akcijo severnih in srednje-kitajskih pokrajin za sestavo nove vlade, ki bo imela svoj sedež v Pekingu.

V Španiji

se po izjavi poveljnika republikanske mornarice bližajo najusodnejši trenutki v borbi za neodvisnost Španije. Sovražnik, ohrabren z zadnjimi uspehi, bo skušal sedaj z vsemi silami zavojevati špansko prestolnico. Republikanske vojne sile morajo biti pripravljene, da bodo nastopile proti sovražniku, ki je v številčni premoči, toda vsak Španec mora izvršiti svojo dolžnost, da se ta napad, ki naj bi prinesel zmago upornikom, pretvori v zmago republikanskih vojnih sil.

Tako proglas, kaj pa bodo rekli dogodki, o tem nočemo prerokovati. Vsekakor je položaj kočljiv in se velesile še niso zedinile za ceno španskega miru.

Francija

razvija v zadnjem času živahno diplomatsko delavnost. Njen zunanji minister Yvon Delbos potuje po Evropi in je pravkar obiskal tudi našo državo. Kakšen bo uspeh obiskov v Varšavi, Bukarešti in Beogradu, o tem nam bodo povedali prihodnji dnevi.

Francoski zunanji minister Yvon Delbos.

Rusija

je izvedla ta teden prve parlamentarne volitve po revoluciji. Volilna propaganda je bila zelo živahna in so postavili v službo ves aparat, da bi bila udeležba pri volitvah čim večja ter da bi se na ta način manifestirala pred zunanjim svetom solidarnost držav Sovjetske unije. O izidu ne more biti dvoma. Kandidate so postavljale po večini državne oblasti, protikandidatom pa so po večini naprtili kake pregrehe in jih zaprli. Stalin kandidira v 200 volilnih okrožjih, 300 kandidatov je postavila vlada, 150 komunistična stranka, 75 rdeča vojska, 40 GPU, ostale pa delavske organizacije.

Evropa, ki se nad temi volitvami zgraža, pozablja, da je sama priredila — še lepše.

Pastirsko pismo nemških škofov

je bilo dan pred Miklavžem prečitano v vseh katoliških cerkvah po Nemčiji.

V pismu pravijo nemški škofje, da država podpira protikrščansko propagando. Dalje trdijo, da v Nemčiji katoliška cerkev ni imela nobenih večjih pravic kakor so one, ki jih predvideva konkordat. H koncu je naglašeno v tem pismu, da stanje, v katršeš se sedaj nahaja v Nemčiji katoliška cerkev, ne more dalje trajati. Treba ga je končati. V tem prizadevanju se niti cerkev niti duhovništvo ne bosta dala ostrašiti niti z grožnjami niti s preganjanji.

Kako gledajo na vse to državni uradni krogi, je razvidno iz ugotovitev ministra Kerrla,

ki smo jih objavili v zadnji številki našega lista. Po vsem tem je pričakovati, da bo kulturni boj v Nemčiji še dolgo trajen in morda hudo srdit.

Poljska hoče kolonije

Glasilo poljske vlade »Express Poranny« je v eni svojih zadnjih števil objavilo članek, čigar pisec je bil po vsej priliki za svoja izvajanja pooblaščen iz višjih krogov. V tem članku se zahteva za Poljsko kolonije, češ da se Poljska in Nemčija nahajata pred istimi problemi. Po pisanju tega lista zahteva zase Poljska kako prekomorsko posest, ki bi jo upravljala kot mandatorska oblast, bodisi sama, bodisi v družbi s kako drugo velesilo.

Iz tega je videti, da poljska zunanja politika kljub vsem drugačnim prizadevanjem še vedno močno plava v nemških vodah. Če le ne bo zavoljo tega Poljakov prej ali slej še močno glava bolela?

Glas miru?

Na vseh koncih in krajih danes svet govori o miru, zraven pa na vseh koncih in krajih teče kri. Kjer so še premalo oboroženi, se hite oboroževati.

Tako je izjavila tudi holandska vlada v parlamentu, da po njenem mnenju kolektivna (skupna) varnost ne obstoji več in da se mora zato tudi Holandska nujno in čimprej oborožiti. Oborožitev suhozemne armade zahteva po vladnem predlogu najmanj 137 milijonov holandskih goldinarjev (nad tri milijarde dinarjev), oborožitev in dopolnitev vojne mornarice pa najmanj 205 milijona goldinarjev.

Roosevelt se umakne iz javnosti?

Te dni je nemški pisatelj Emil Ludwig dovršil življenjepis predsednika Združenih držav Franklina Roosevelta.

Pri tej priliki pravi Ludwig, da se name-rava prezident Roosevelt ob koncu svoje druge predsedniške dobe umakniti iz javnega življenja. Ta svoj sklep bi spremenil samo v primeru, ko bi bila Amerika leta 1940. zapletena v kako evropsko vojno.

Maršal Budenny o sili Rusije

Maršal Budenny, znan poveljnik boljševiške konjenice med državljansko vojno, zdaj poveljnik moskovskega vojaškega okrožja, je nastopil v Šepetovki ob poljski meji na političnem shodu kot kandidat v vrhovni sovjet SSSR. V svojem volilnem govoru je dejal med drugim:

»Vse človeštvo gleda na nas kot na edini narod, ki lahko obvaruje svet grozečega imperalističnega pokolja in vidi v nas rešitev, ki edina more obvarovati svet tega krvoprelitja. Delovno ljudstvo noče vojne, čeprav napenja kapitalisti vse sile, da bi jo zanetili. Neobhodno potrebno je, povedati kapitalističnim državam odkrito in jasno, da smo zdaj tako močni, da jih lahko premagamo podnevi, ponoči, poleti, pozimi, v velikem in malem. To pa nikakor ne pomeni, da lahko zdaj počivamo na lavorikah. Prav zdaj je nam potrebna čuječnost bolj kakor kadar koli prej.«

Kmetška mladina

Delo zmaguje

Misli ob prijateljski brošuri nasprotnikov.

Po dolgih letih vztrajnega prosvetnega dela, ki ga vrši na vasi organizirana kmetška mladina, so prislunili končno tudi oni, ki so se skraja temu delu rogali, ga podcenjevali in ga po svojih »najboljših močeh« tudi ovirali. Čast kmetški mladini, organizirani po svojih društvih v Zvezi kmetških fantov in deklet, da je v svojih prizadevanjih vztrajala in se ni dala z nobene strani oplasti. Proglašali so jo za brez- in celo protiversko, skušali so jo sramoliti zdaj kot privesek te, zdaj kot privesek one stranke, samo njenega plemenitega, požrtvovalnega in idealnega dela niso hoteli priznati.

Izkazalo pa se je, da je čas bolj pravičen sodnik kakor ljudje in da je ideja močnejša in trajnejša vrednota kakor nizkotno sovraštvo. Organizacijsko drevo vaše mladine, organizirane v svoji Zvezi, je poganjalo vse globlje in globlje korenine. Njegovi sadovi so se razmnožili po vseh kmetških občinah in so povsod pričarali novo življenje kot zdravo posledico novih spoznanj.

Končno je zeleni prapor vzdramil tudi v drugih vrstah speče duhove, da so se zganili in pogledali na vas. Ne maramo sicer še izreči sodbe glede nagibov, ki so bili odločilni za ta korak, vsekakor pa lahko mirno rečemo, da je tudi to uspeh dela, ki ga že drugo desetletje opravlja širom slovenskega podeželja organizirana mladina v okrilju Zveze kmetških fantov in deklet.

Do te trditve nas opravičuje brošurica, ki smo jo pravkar dobili v roke in kjer so celi odstavki kakor nerodni ponatisi iz »Grude«, iz mladinskega zaglavja v »Kmetškem listu« in iz delovnega načrta, ki ga je pred časom prejelo vsako »Društvo kmetških fantov in deklet«.

Veseli nas, da so tudi tam spoznali resnico, ki jo mi že zdavnaj oznanjamo: Da namreč jedro narodove moči živi na vasi, na kmetih, da je kmetški človek tisti, ki daje narodu vzgon in moč za resničen napredek.

V marsičem se seveda z izvajanjem v tej brošurici ne moremo strinjati, vendar pustimo za danes vse to ob strani, ker za kmetško miselnost ni niti važno niti nujno. Važna za nas je samo ena trditev, ko namreč razpravlja pisec odnos »kmečke« mladine do politike in pravi:

»V strankarsko politiko se Mladinska kmečka zveza ne bo nikoli mešala. Svoje člane pa bo — kakor že povedano — s svojo vzgojo usmerjala, da se odločijo za tisto politično stran, kjer bo nepotvorjena volja slovenskega naroda videla najlepšo narodovo bodočnost in največje poročilo za svoboden razvoj v trdni jugoslovanski državi.«

Brošurico je napisal gospod, ki mu na podlagi tegale odstavka nikakor ne moremo odrekat pesniških talentov. Narodno buditeljsko delo in priprava mladih sil za bodoče javno, recimo politično delovanje, pa sta dve taki realni nalogi, da ne vrdržita niti pesniških olupšav niti prispevob.

Vprašamo le, ali ni kmetška mladina zato tu s svojim delom, da ustvari trdno, zdravo in široko podlago za resnično kmetško gibanje, ki je cilj slovenske, hrvaške in srbske vasi? Kdo pa je narod, če ne kmetški živelj, ki je številčno najmočnejši, a po svoji važnosti temelj vse družbe? Kje naj torej nekoč kmetški človek išče »narodove volje«, če ne sam v sebi?

To so važna vprašanja, ki jih navedena brošurica čisto prezre. Slovenska kmetška mladina

VIM čisti vse

Prizanesljivo in brez prask čisti
Vim tudi najobčutljivejše pred-
mete bleščeče kot zrcalo!

se tudi v poznejšem življenju ne bo nikoli mogla odločiti »za tisto politično stran«, ki bi jo kdo narekoval, ampak bo sama pomenila in predstavljala narodovo voljo in se po njej ravnala.

Zid, ki loči, je torej v tem, da mi hočemo prvenstvo brez varuštva, drugam pa ta misel še ni mogla zmagovito prodreti.

Prej ali slej — o tem smo prepričani — se bo zgodilo tudi to. Tedaj bo vas enotna in močna ter sposobna, da bo lahko izrazila »nepotvorjeno voljo slovenskega naroda«.

Zavedna kmetška mladina bo v okrilju svoje borbene »Zveze kmetških fantov in deklet« s podvojenim delom in z neustrašeno borbenostjo hitela temu cilju naproti. Naša vas jo razume in gre ponosno za njo. Tako je prav in le v tem je rešitev slovenskega in jugoslovanskega kmetstva in naroda.

★

Vojnik

V nedeljo, dne 5. decembra je bila seja okrožnega odbora društva kmetških fantov in deklet. Med drugimi smo ustanovili kulturni odsek za celo okrožje Vojnik, in nam je Zveza kulturnih društev v Mariboru poslala za spopolnitev knjižnice 80 knjig. Kulturni odsek tvorijo Tine Dobrotinšek, Juriče Dobrotinšek ml., Jakob Arnšek, Franc Ravnak, Kristi Rošerjeva, Mici Kosestnikova, Justika Paušerjeva in Bratovšek Emica. Sklenilo se je, da bo dne 2. januarja enodnevni prosvetno organizatorični tečaj za celo okrožje Vojnik in da se čim več pritegne fantov in deklet na tečaj še iz onih vasi, kjer še niso naša društva. Za 19. december t. l. se skliče sestanek novocerkovske mladine v Povžah pri Lešniku. Na sestanku govorijo Matija Potočnik, kmet iz Frankolovega, Tone Merslavič iz St. Jurija ob j. ž. ter delegat vojniškega okrožnega odbora.

Opozarjamo tudi vse trgovce in gostilničarje v občinah Vojnik-trg, Vojnik-okolica, Škofja vas, Dobrna in Nova cerkev, da bodo tisti trgovci in gostilničarji, katerih glavni obiskovalci smo kmetje, dobili »Grudo« in »Kmetški list« na ogled in se jih opozarja, da si naročijo oba lista.

Podpirajmo drug drugega in stopajmo rama ob rami; v takem skupnem delu še lahko pričakujemo, da bo poteptanemu narodu zacvetela enkrat krasna pomlad.

Popravite. V zadnji številki »Kmetškega lista« smo poročali, da se je poročil v Vogljah pri Kranju tovariš Franc Skolj namesto pravilno Franc Molj. Napako nam je povzročil neizogiben škrat, kar naj prizadeti blagohotno upoštevajo.

Dopisi

Škocjan pri Mokronogu

Dragi g. urednik! Še smo živi v škocjanski dolini. Tudi zdravi smo kljub poplavam, blatu in snegu. K maši hodimo vedno vsako nedeljo, kakor se pač spodobi pravim kristjanom. Tudi naši »hribci« redno obiskujejo hišo božjo, posebno odkar hodijo čez nov betonski most pod Goriško vasjo. Zanimivo je opazovati te naše očance in ženice, kako ponosno stopajo čez nov most, a vsak pljune v vodo in ji figo pokaže, češ: »Pa smo te panali, ti potok zahrbtni, sedaj nam ne boš več zabranjeval, da ne bi hodili v Škocjan po dušno hrano!« Tudi ribe se bolj redijo, baje jih sedaj lovijo kar na »čike«, tako je vsaj pravil »kršenfiks«, ki se v naši občini najbolj na ribe razume.

Mogoče Ti še ni znano, da smo imeli avgusta 1936 občinske volitve — vidiš, to je bil glavni vzrok, da Ti nisem nič pisal. Kajti bili smo grozno ogorčeni na prejšnjo občinsko upravo. Dragi urednik, ko bi Ti slišal iz ust našega za pravico, slogo in ljubezen do bližnjega vedno vnetega gospoda očitke in opisovanje načina, kako je prejšnja uprava gospodarila v dobrobit naše občine, bi Ti lasje stali pokoncu, seveda če nisi plešast. Pomisli, mi smo pripravljali že grmado, da jih bomo pekli kot čarovnice v srednjem veku in zopet pomisli, sodnija v Novem mestu, ki je imela celo zadevo v rokah in preiskovala, izreče — oprostilno razsodbo! Vse je

bilo tako lepo pripravljeno in gre ta »rdamanac« sodnija in prejšnjega župana oprosti. Človek bi kar iz kože skočil, ker so nas pripravili ob tak lep užitek! In sedaj, trikrat pomisli, da lepemu gospodu niti ni mogoče, ker nas je zapustil, da bi celo zadevo uredil z znano: »Ni res, da je res, res je pa, da ni res, da je res...!« Torej ta gospod nas je zapustil v občo žalost vseh faranov, ne pa, kakor je svoječasno pisal neki list, da je bilo pri slovesu presilno veliko ljudi, samo iz veselja, da nas je zapustil. To so pač grdi ljudje in Bog jim grehe odpusti.

Dobili smo pa novega g. župnika, in sicer najmlajšega v celi škofiji.

1. december smo praznovali kakor se spodobi dobrim državljanom. Po proslavi smo pa imeli občinsko sejo. Seja je bila tako važna, da je celo sam gospod isti prisostvoval in dajal nasvete, pripombe in opombe. Bogu čast in hvala, da je ta gospod tako blizu nas. Kaj bi bilo, ko bi bil on tako daleč, da bi se seje ne mogel udeležiti?! Pač božja previdnost. Zlobni ljudje pravijo, da je našemu očetu županu na seji huda predla — vendar je to samo gola zavist nekaterih, ki bi bili radi sami župani. Občinska babica je pa hotela imeti isto plačo kot občinski konjač, kar vendar ne gre; a kako se je obnašala, tako da jo je moral res sam gospod podučiti, da je žaljivo, kar govori. Naj si občinska babica nikar ne domišlja, da je važnejša oseba v vasi kot občinski konjač. Nerazumljivo nam pa je, zakaj ni bil sprejet predlog nekega odbornika, da morajo svati, ako hočejo imeti harmoniko, plačati 50 din občinske takse. Potem bi bilo lušno, to bi ukali, plesali in vriskali, ako bi nas pa orožniki kaj nadlegovali, bi jim kar pomolili potrdilo o plačani taksi pod nos — pa bi se obrisali. Kakor v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani tako smo tudi mi najemnine povišali. Farmanski odbor je žand. stanici povišal stanarino, če nočejo plačati, naj pa gredo ven. Prav je tako! Ako hočejo orožniki biti pri nas, naj plačajo. Ko bodo odšli, bo lušno, bomo vsaj lahko ob vsaki uri zapeli na našem glavnem trgu našo priljubljeno in omiljeno himno »Pa mi Škocjanci smo samo...!« V letu 1938, menda tudi uradnih dnevov sreskega načelstva ne bomo več imeli — tudi to je prav. Zakaj bi ravno Škocjanci bili vedno za »plankami«. Tako bomo vsaj hodili v Krško, da pridemo vsaj malo med svet. Časa imamo dovolj, »putrhov« pa tudi. Neki zloben jezik je rekel, da so zato odpovedali uradne dneve, da bi lahko ljudje hodili po novi cesti

čez Telče v Krško. Jaz jim tega ne verjamem. Ako nas boš kaj obiskal z avtomobilom, pusti cokljo kar v Ljubljani, ker smo klanec v Logičah že preložili. Toliko v vednost, da ne boš imel nepotrebnih stroškov.

Škocjan pri Mokronogu.

Pozdravlja Te Tvoj

Janez Dihur.

Praktična, lepa in poceni božična darila

za odrasle in otroke Vam nudiv veliki izbori trvdka

F. I. GORIČAR, Ljubljana

v svojih dveh trgovinah na Sv. Petra c. št. 29 in 30

Pri vsakem nakupu nad 100 — robček zastoj, pri večjem nakupu primerno več!

Ravnokar izgotovljena lepa izbira damskih plaščev!

Še enkrat gradba ceste Frankolovo-Socka-Dobrna

Že več let se vodi huda borba za cesto Frankolovo-Socka-Dobrna. Dosedaj smo uspeli le toliko, da se splošno prizna potreba te ceste in da je tudi uradna komisija to potrebo že večkrat ugotovila. Ker še nimamo te ceste, naši kraji vedno bolj propadajo. Za nekatere je seveda vseeno, ali naj gospoda v žamet živijo, kmet pa v blatu propade.

Še enkrat opozarjamo merodajne činitelje, naj se zganejo in napravijo svojo narodno dolžnost. Ali ni v zasmeh, da se v Dobrni vozijo po asfaltu, pol ure proč v vasi Vrba in Trnovlje pa kmetje tonemo sredi ceste v blatu. Kaj res ni več srca in smisla za potrebe revnega naroda? Kaj je res usojeno tako, da morata kmet in delavec od vsega hudega konec vzeti? Ali naj res vsi garamo in se v blatu udušimo za nekaj frakov in talarjev. Kje pa je to zapisano. V naši nespametni potrpežljivosti. Toda bliža se čas, ko bomo spregovorili.

Žreče

Dopisnik »Slovenskega gospodarja« iz Žreč se v nas nekaj zaletava in nam očita, da se

vedno zaganjamo v gg. dušne pastirje. Kar pa ni resnica, temveč grda laž. Mi smo samo objavili, da imamo v Žrečah samo enega dušnega pastirja, in ta je č. g. župnik, katerega prav vsi spoštujemo in tudi visoko cenimo. Da bi se vanj zaletavali, nimamo prav nobenega povoda.

Gospod kaplan Radanovič pa uživa pri nas Žrečanih samo svoj zasluženi pokoj in ne opravlja službeno dušno pastirskih poslov, pač pa se pridno udeležuje kot trgovski sotrudnik, kakor se je sam podpisal v planinski koči na Pesku. Kdor ne verjame, naj gre pogledat in prepričati se bo, da je res.

Žrečani nismo vestnemu poklicnemu poslu še nikdar v življenju kratili časti!

Mlatič

Zamenjan apel

Kdor noče slabih nasledkov, se mora boriti zoper slabe vzroke. Slabe knjige, nekmetški časniki povzročajo samo zlo. Zato pa jim mora veljati naš brezobzirni boj. V borbi zoper zlo ne smemo popuščati, marveč moramo napredovati.

Proti kmetskemu tisku naš boj, dosleden, smotren, neizprosni! Iz vsake krščanske slovenske hiše naj izgine vsak časnik in vsak list, ki ni povsem prepojen s kmetsko miselnostjo! Ko se leto nagiba v zaton, je čas, da iztrebimo to protikmetško nesnago iz naših hiš! Naj se starši zavedajo, da so odgovorni za kvarjenje svojih otrok, ako jim dovoljujejo slabo berivo, kaj šele, ako jim ga oskrbujejo. V kmetske hiše samo kmetske časnike in liste! To bodi vaš sklep, ki ga morate izvršiti v zadnjem mesecu odhajajočega leta. Agitirajte za svojega prijatelja, s katerim vas vežejo krepke vezi kmetstva in slovenstva, za »Kmetški list«! Potrudite se, da mu poleg starih pridobite čim največ novih prijateljev, čitateljev in naročnikov!

Za vseobčo narodno misel

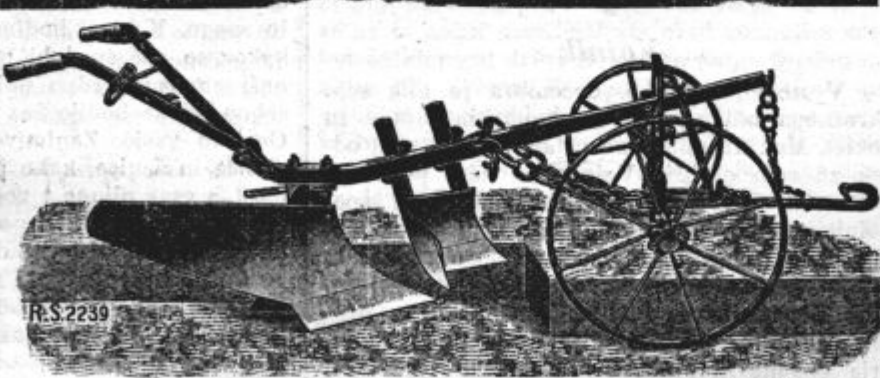
Pravoslavni narodni odbor, ki se je osnoval v Beogradu, kateremu načeluje zaslužen dalmatinski škof Gjorgjevič, je izdal na narod za današnjo dobo jako pomemben in vsega uvaževanja vreden manifest, katerega so objavili z radostjo vsi srbski časopisi. Manifest pravi med drugim: »Za zmago božje in narodne misli je treba dvigniti »duhovno ustajo narod«. Z borbo naj pride do veljave duševno junaštvo, ki naj nastopi proti stremuhom in grabežem. Oblasti naj služijo narodu. Kraljev ime naj svetlo porase v družbi domovine in Boga. Ne gre več za borbo proti konkordiji, ker so jo odstavili z dnevnega reda. Sedaj je naperjen duhovni odpor proti vsakemu poskusu, ki hoče podkopati temelje Jugoslavije. Treba je povečane borbe za samostojno, svobodno in srečno Jugoslavijo. Vsi nacionalni ljudje pravoslavne, katoliške, muslimanske vere in drugih ver naj se složno bore za zmago vseobče narodne misli. Proklet bodi vsak pravoslavni vernik, ki bi se ne udeležil te borbe in ki bi v njej ne vztrajal do konca!«

Kaj pravite? Ali ni že skrajni čas, da osnujemo Slovenci tak narodni odbor, ki naj nastopi z vso vehemenco proti ovaduhom, stremuhom, grabežem in drugim pokvarjencem, ki spodkopavajo tla naši narodni kmetski misli?! Tudi jaz pravim: proklet bodi vsak kmet, ki bi se ne udeležil te borbe in vztrajal v njej do končne zmage!

Kmetije, naš čas prihaja!

»Domoljub«, ki ga jaz kot pošten kmet ne smatram za domoljuba, ampak za domoljubovega sovražnika, cinika, ki mu ga ni para, prinaša zadnje čase v svojih kosmatih nedrih pod pezo neznoznih razmer sramežljivo prikrito resnico, ki ni nič drugega, kakor prevod iz »Kmetškega lista«, ki se bije za osnovne pravice kmeta proti gospodi že od prvega dne svojega obstanka

SACK- ovi PLUGI

SO NAJBOLJŠI!

Dospela je nova pošiljatev Sack-ovih plugov. Naročite takoj, ker je pričakovati podražitev sirovin in s tem tudi plugov

V zalogi jih ima Kmetijska družba in njena skladišča v Celju, Konjicah, Mariboru in Novem mestu

Prevod naših misli v tem gosposkem (ne kmetem) glasilo se glasi:

»Res je, v dnevnem političnem življenju je tudi mnogo medsebojnega prerekanja, kar pa ni prav nobena nesreča, temveč neizogiben pojav demokracije. Vsaka skupina čisto naravno želi, da bi zmagalo njeno naziranje in si skuša pridobiti v to svrhu čim največ pristašev, da bi bil pri volitvah izvoljen njen zastopnik. Pri tem je neizogibno, da trči kmet v gosposko skupino, ki je drugačnega mnenja in ki želi prodreti s svojim nazorom. Med dostojnimi in poštenimi ljudmi bo ta tekma dostojna in poštena, med surovimi in nepoštenimi bo pa surova in nepoštena. Toda razsoden mož, ki je na kmetih redek pojav, ne bo poslušal, kdo huje kriči in »bolje govori«, temveč bo pretehtal načela in delo. Tisti, ki pa pravi, da je »neustrankar«, da ga te stvari ne brigajo, pa s tem izjavlja, da mu je vseeno, kako se rešujejo javne zadeve, njemu v korist ali v škodo. Skupnosti so taki ljudje naravnost škodljivi. Stranke so usta, skozi katera govori ljudstvo, one so združena volja enako mislečih, one so neizogiben instrument demokracije.« Živijo demokracija!

Če sem vam tukaj, gosposki kmetje, kaj pri-
maknil, prosim, oprostite — saj veste, da smo
eden drugemu od časa do časa potrebni pri spo-
polnjevanju programa. Kmetje, naš čas prihaja!

»Naš čaj«

mešanica domačih
čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za
inozemске čaje!

Po odobrenju ministrstva
socialne politike in na-
rodnega zdravja v Beo-
gradu z dne 11. maja 1935.
S. br. 14.004

Naprodaj pri

Kmetijski družbi r. z. z o. z.
v Ljubljani

Domači dogodki

Položnice

V zadnje številko Kmetijskega lista smo pri-
ložili vsem cenj. naročnikom položnice s proš-
njo, da bi se jih poslužili še pred novim letom.
Ob tej priliki prosimo vse one, ki imajo na na-
ročnini še kake zaostanke, da te nakažejo skupaj
z naročnino za leto 1938.

× Ker je ostal brez stanovanja, se je v Za-
grebu obesil delavec Viljem Kostrevc. Razen
bede ga je že dolgo mučila malarija, ko pa je
izgubil še stanovanje, je obupal nad življenjem.
— Mislimo, da tej beži, a toliko ostrejši sliki
o socialnem čutu današnje družbe ni treba do-
dajati nobenega pojasnila.

Na mariborski svinjski sejem dne 10. de-
cembra je bilo pripeljanih 67 svinj. Cene so bile:
prašiči 5—6 tednov 60—90, 7—9 tednov 80—100,
3—4 mesece 120—170, 5—7 mesecev 210—340,
8—10 mesecev 350—440, 1 leto stari 620—780
din komad. 1 kg žive teže 6—750, 1 kg mrtve
teže 9—11 din. Prodanih je bilo 45 svinj.

× Huda nesreča je pred kratkim zadela
albansko jadrnico »Rafaelo«, ki ji je poveljeval
naš kapetan M. Kozulić. Na ladji je bilo razen
10 mož posadke tudi poveljnikov 13letni sinko.
V viharju se je ladja potopila in vse kaže, da
so tudi mornarji s kapetanom in njegovim sin-
kom vred našli smrt v valovih.

× Strašen zločin je razburil vasico Breg
pri Ločah. V navalu ljubosumnosti je namreč
18letni Rudolf Opresnik s kuhinjskim nožem
zaklal sosedovo hčerko, Marijo Pšeničnikovo, v

Mislili so, da je
Majdkina oblekca
bela...

... dokler ji ni stric obrisal
solz s svojim robcem —
opranim z Radionom!

Tudi Vi, ki niste več novinka v gospodinjstvu, mislite morda, da je Vaše
perilo belo. Primerjajte ga pa enkrat s perilom, opranim z Radionom.
Razložek je očiten ter Vas bo prepričal: z navadnimi sredstvi oprano pe-
rilo izgleda sivkasto v primeri s perilom, opranim z
Radionom. Nič čudnega: navadna pralna sredstva sa-
mo površno odpravijo nesnago, medtem ko kisikovi
mehurički skupaj s peno dobrega Schichtovega mila,
ki ga vsebuje Radion, prodirajo skozi
tkanino in jo operejo tako, da postane
»Radion-bela«. Uporabite pri pri-
hodnjem pranju perila Radion, pa ne
boste nikoli več uporabljali kakršne-
gakoli drugega pralnega sredstva!

Schichtov

RADION
pere sam

katero je bil zaljubljen. Ker je bil fant razbur-
ljiv in delomržen, mu menda dekle ni vračalo
ljubezni, vsaj v taki meri ne, kakor bi bil želel.
V ljubosumju jo je končno smrtno zabodel v do-
mačem hlevu in takoj nato še sam sebi porinil
nož v srce. Ljudje, ki vsi sočustvujejo z lepim,
poštenim in pridnim dekletom, so bili tako raz-
jarjeni spričo strašnega zločina, da so hoteli
raztrgati celo mrtvo morilčevo tejo.

Vponedeljek 6 decembra t. l. je preminul
tukajšnji posestnik Anton Povše, po domače Po-
lavdar. Bolehal je dalj časa in končno podlegel
star 72 let. Za njim žaluje žena in dva sinova
in tri hčerke. Vsem prizadetim izrekamo naše
globoko in iskreno sožalje!

× Nezvest hlapec je bil Alojz Erjavec, ki
je služil pri mesarju Valentinu Smodeju na Po-
brežju in s svojimi pomagači pokradel gospo-
darju za 10.000 din kož in celo zaklano pitano
svinjo ter vse skupaj prodal.

× V Sp. Lažah pri Poljčanah je vlak do
smrti povozil rudarja Martina Urankarja, ki je
bil uslužben pri rudarski družbi »Stanovsko«. Ko
so ga našli, je sicer še kazal znake življenja,
vendar se ni več zavedel in je kmalu po prevozu
v bolnico umrl.

× Umrl je v Zagrebu dolgoletni srednje-
šolski ravnatelj in upokojeni državni podtajnik
pri prosvetnem ministrstvu Josip Pasarić. Po-
kojnik je bil že v predvojni dobi odličen pro-

svetni delavec in neustrašen borec za pravice hrvatskega naroda. Tudi po prevratu je vneto deloval na prosvetnem, političnem in planinsko-propagandnem polju. Delovnemu in značajnemu možu bodi ohranjen časten spomin.

× V Ptujju je nekdo podtaknil ogenj v skladišču sadja pri trgovcu Ljudevitu Sonnenscheinu. Požar je k sreči še primeroma zgodaj opazil in zatrl domači hlapec, tako da znaša škoda le 30.000 din. Ko bi ne bilo vestnega hlapca, bi se bil ogenj razširil in bi zgorelo celo skladišče, kar bi pomenilo 300 tisoč din škode.

Živinski sejem v Ptujju. Cene goveji živini so nekako ustaljene in proti božičnim praznikom ni videti bistvenih sprememb, dočim cene prašičev rastejo. Prignanih je bilo 453 glav goveje živine, prodano 185. Cene: Voli 4—5, krave 2'50 do 4'—, biki 3—4'50, junci 3'25—4, telice 3—5, teleta 6'50 din za kg žive teže. — Konj je bilo 133, cene so se sukale od 600—4500 din. — Prašičev je bilo prignanih 163. Kupčija je bila bolj slaba, a kljub temu so bile cene od zadnjega sejma višje. Prasici od 6—12 tednov stari so se prodajali od 60—130 din za komad, pršutarji po 6—6'50, debele svinje 7—7'30, plemenske 5 do 5'80 din za kg.

× Odbor za postavitev spomenika T. G. Masaryku se je ustanovil v Ljubljani. Predseduje mu odvetnik dr. R. Krivic. Odbor je že začel delovati in je upati, da bo imelo njegovo prizadevanje v naši javnosti dovolj odziva.

× Naročila za valilna jajca štajerskih kokoši, ki jih bo oddajala banska uprava, bodo izirale kmetijske organizacije, šolska vodstva in občine. Kdor želi dobiti valilna jajca, jih mora naročiti najkasneje do 20. januarja 1938. Poznejša naročila ne bodo upoštevana. Jajca bodo razdeljena meseca marca in aprila. Takoj ob naročilu mora plačati naročnik za vsako jajce po 1 din. Podrobnejša navodila dobe zainteresirane pri sreskih načelnstvih in mestnih poglavarstvih.

× K proračunu za leto 1937/38. znašajo naknadni krediti, ki jih je predložilo finančno ministrstvo za tekoče proračunsko leto, 424 milijonov dinarjev. Od tega odpade skoraj 100 milijonov na povečanje uradniških prejemkov za

čas od 1. oktobra t. l. do 1. aprila 1938, nadalje 2,7 milijona din za stroške naše delegacije v odboru za nevmešavanje, 4 milijone din za udeležbo na svetovni razstavi v Parizu, 11 milijonov din za plačilo prvega obroka na podlagi pogodbe o uvozu bencina iz Romunije, 4 milijone din za letalsko progo Beograd—Sarajevo—Dubrovnik, 2 milijona din za kratkovalno radijsko postajo od Centralnega presbira, 1,5 milijona din za stroške v zvezi z volitvami senatorjev itd. Seveda, vse je na svetu danes že združeno s stroški, samo sončno luč imamo kmetje čez dan za božji lon. Da bi nas le vse prav in kmalu razsvetlila, potem bo že, ali ne?

Žrebanje

2 in pol odstotne vojne škode

Na 28. žrebanju dobitkov 2 1/2 % drž. rente za vojno škodo, ki se je vršilo 2. in 6. t. m., so bili izžrebani sledeči dobitki:

200.000 din: 8054 — 79.	5253 — 618.	5292 — 555.
po 100.000 din: 7095 — 102.	5305 — 286.	5313 — 859.
8997 — 787.	5320 — 423.	5351 — 685.
po 50.000 din: 5286 — 880.	5374 — 702.	5418 — 398.
5375 — 183.	5605 — 475.	5834 — 750.
7951 — 987.	5667 — 547.	6027 — 639.
po 20.000 din: 5272 — 734.	6041 — 696.	6125 — 179.
5654 — 540.	6138 — 267.	6141 — 964.
5818 — 589.	6166 — 471.	6181 — 947.
6860 — 105.	6345 — 210.	6406 — 357.
7589 — 370.	6408 — 439.	6424 — 338.
8506 — 839.	6458 — 687.	6490 — 678.
9012 — 411.	6527 — 505.	6540 — 163.
9041 — 211.	6577 — 890.	6751 — 6.
po 5.000 din: 5140 — 643.	6849 — 321.	6872 — 269.
5212 — 272.	6899 — 568.	6999 — 939.
5361 — 849.	7001 — 114.	7036 — 601.
5552 — 380.	7087 — 391.	7168 — 50.
5611 — 380.	7190 — 383.	7197 — 993.
5627 — 459.	7201 — 447.	7343 — 144.
5827 — 505.	7358 — 306.	7384 — 371.
6008 — 501.	7512 — 844.	7565 — 516.
6252 — 140.	7595 — 245.	7657 — 130.
6480 — 192.	7687 — 264.	7688 — 939.
6573 — 274.	7812 — 213.	7824 — 700.
6579 — 926.	7826 — 945.	7908 — 868.
6666 — 494.	7958 — 12.	8007 — 532.
6793 — 467.	8081 — 621.	8132 — 462.
6804 — 799.	8143 — 491.	8160 — 930.
6960 — 514.	8172 — 964.	8211 — 853.
7371 — 106.	8251 — 719.	8310 — 136.
7396 — 989.	8427 — 333.	8454 — 234.
7679 — 548.	8487 — 145.	8537 — 395.
8190 — 294.	8564 — 184.	8565 — 13.
8244 — 214.	8607 — 148.	8669 — 39.
8354 — 462.	8763 — 324.	8783 — 222.
8473 — 409.	8797 — 647.	8817 — 796.
8559 — 702.	8832 — 825.	8851 — 803.
8868 — 924.	8861 — 146.	9025 — 626.
9077 — 740.	9076 — 393.	9096 — 412.
po 3.000 din: 5034 — 827.	9108 — 796.	9145 — 851.
5037 — 706.	9191 — 25.	9199 — 414.
5071 — 217.	9204 — 909.	9259 — 157.
5126 — 784.	9263 — 511.	9268 — 607.
5196 — 848.	9299 — 739.	9330 — 844.

Vloge pri bankah padajo

Iz Beograda poročajo, da so znašale vloge pri 20 največjih bankah letos v septembru skupno 3.290 milijonov dinarjev. To pomeni, da so nasproti prejšnjemu mesecu padle za celih 8 milijonov dinarjev.

Živinski sejm

Na zadnji živinski sejem v Mariboru je bilo prignanih 9 konjev, 9 bikov, 60 volov, 292 krav in 17 telet, skupaj 387 komadov. Cene so bile za 1 kg žive teže: debeli voli 5 do 5'50 din, pol-debeli voli 4 do 4'75 din, plemenski voli 3'50 do 4'25 din, biki za klanje 3'50 do 4'25 din, klavne krave, debele 4 do 5 din, plemenske krave 3'40 do 4'25 din, krave za klobasarje 2'15 do 3'50 din, molzne krave 3'10 do 3'65 din, mlada živina 4'50 do 5 din, teleta 5 do 6'75 din. Prodanih je bilo 160 komadov.

Sejmi

19. decembra: pri Sv. Barbari v Halozah, v Brežicah, Teharjih.
20. decembra: v Višnji gori.
21. decembra: v Črnomlju, Kamniku, Krašnji, Dol. Lendavi, Ormožu, Ptujju, Laškem.
22. decembra: v Ljubljani, Trzinu, Brežicah, v Celju, Ptujju, Mariboru, Hrastniku-Dolu, v Trbovljah.
23. decembra: v Črnomlju, Vrhniki, Turnišču.
24. decembra: v Mariboru, Ptujju.

Važnejša radio predavanja

Ponedeljek, 20. decembra. 18.00: Škodljivost kužnih kali. — 18.40: Umetnostni spomeniki Gorenjske.

Torek, 21. decembra. 17.00: Pitanje prašičev z novimi krmilnimi pripravami. — 19.30: Velicina biskupa Učelinija. — 18.40: Krščanstvo in nacionalizem.

Sreda, 22. decembra. Premogokopna industrija v Sloveniji. — 19.30: Anton Foerster ob 100letnici.

Petek, 24. dec. 18.10: Pojdimo v Betlehem.

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjavlj.: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

**Daje kratko-
ročna posojila**

**Izvršuje
ostale denarne posle**

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni fiski hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, GREGORČIČEVA ULICA 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

EKONOM

I. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši) Telefon interurban 25-06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žilindre, nitrofoskala, apnenega dušika, žilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opokarne »Ilovac«, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

Doma in drugod

Finančni odbor

narodne skupščine je pretekli teden nadaljeval načelno razpravo o novem proračunu. Med drugimi govorniki je bil tudi slovenski poslanec gosp. Ivan Mohorič, član kluba JNS, ki je v obširnem govoru stvarno in strokovnjaško skritiziral proračunski predlog, posebno pa se je zadržal pri milijardnem povišanju novega proračuna.

Načelna debata je bila v četrtek končana in proračunski predlog je bil izglasovan z 18 proti 13 glasovom. Takoj nato se je pričela podrobna razprava z Vrhovno državno upravo.

Finančni odbor bo končal svoje delo predvidoma do konca januarja, nato bo pretresal proračun plenum narodne skupščine.

Ljotić

je imel zborovanje svoje stranke v Vrhu. V svojem govoru je napadel sporazum beograjske združene opozicije z dr. Mačkom in smatra, da so se politične razmere v Jugoslaviji po podpisu zagrebskega sporazuma le še bolj zapletle.

Nov invalidski zakon

pripravljajo v ministrstvu socialne politike v Beogradu, kakor je izjavil na politični konferenci JRZ stranke minister g. Dragiša Cvetković.

Demokracija je svoboda razpravljanja

Zanimiva so izvajanja, ki jih je objavila za narodni praznik socialistična »Slobodna Rieč«. Del teh objavljamo, ker dokazujejo, da se v glavnih točkah brez ozira na manjše razlike in strankarsko opredelitev strinjajo vsi delovni sloji. Omenjeni list namreč piše:

»Postalo je jasno, da z eksperimenti (poskusi) ni mogoče rešavati vprašanj, ki jih je vrglo iz sebe življenje samo. V prvi vrsti je treba za njih pravilno rešitev ustvariti temeljne pogoje. To v naših razmerah pomeni normaliziranje političnega življenja.«

V nadaljnjem izvaja list:

»Mi hočemo najprej normaliziranje političnih odnošajev. To je za nas prvenstvena stvar. V urejenih in svobodnih razmerah bodo delavci vedno lažje izvajali svoje pravice. Ali ni to tudi odgovor na vprašanje, čemu je položaj delavskega razreda v naši državi tako težak? — Pri nas se stvarno že 19 let razpravlja o »zedinjenju.« Javnost je vprav prenasršena s formulami, predlogi in mnenji. Resnega in nepristranskega razpravljanja pa ni. Neprereditveno čitamo politične knjige in časnike, ki se vsi pečajo z vprašanji, katera se zarezujejo v problem našega narodnega in državnega edinstva. Mnogo stvari je kritičnega značaja, toda vse to ni vredno nič, ako ni priložnosti, da o vseh teh vprašanjih razpravlja narod sam, široke narodne vrste po njih svobodnih političnih strankah in strankarsko-političnih programih. Demokracija je svoboda razpravljanja, javnega razgovora.«

K tem pametnim besedam pripominjamo, da morda malokateri sloj naše družbe tako krvavo pogreša svobode besede, misli in nazora kakor vprav slovenski kmetijski človek in slovenska vas. Zato se v klicu po resnični demokraciji s polno pravico in z vsem srcem pridružujemo delavstvu in vsem onim, ki jim je demokracija resnično življenjsko načelo in nedotakljiv del političnega programa.

Imenovanje novih kardinalov

V ponedeljek se je vršila seja tajnega konistorija v Vatikanu, na kateri je papež imenoval in uradno proglasil pet novih kardinalov. Med njimi seveda ni nobenega Slovenca in ne Hrvata.

Nedeljske občinske volitve

Preteklo nedeljo so se vršile občinske volitve v 16 občinah, ker so bile izvršene male spremembe občinskih meja.

V občinah, kjer so naši možje postavili kandidatne liste, so se pokazali tile rezultati:

Gornji Logatec: Volilnih upravičencev 369, volilo jih je 318 (86%). JNS 170 glasov in 15 odbornikov, JRZ pa 148 in 3 odbornike.

Nadškof dr. Ante Bauer

Po daljšem bolehanju je umrl zagrebski nadškof dr. Bauer, ki se je rodil 11. februarja 1856 v Breznici, v bližnji sosesčini Bele Krajine. Kmalu se je s starši preselil v Varaždin, kjer je začel študirati gimnazijo, dovršil pa jo je v Zagrebu. Tam je absolviriral tudi bogoslovje. Po novi maši je študiral še v Budimpešti in na Dunaju, kjer je bil tudi promoviran za doktorja. Svečeniško službo je nastopil 1. 1879. v Zagrebu. Od tod je bil premeščen v Samobor in nato v Ivanec. Njegovo pastirovanje na deželi je bilo razmeroma kratkotrajno. Že po par letih je bil poklican nazaj v Zagreb ter postavljen za nadzornika v tedanjem slovečem plemiškem zavodu na Šalati, tam, kjer so danes mogočna poslopja zagrebske medicinske fakultete. Obenem je postal veroučitelj na dveh srednjih šolah, že 1. 1888. pa je bil imenovan za profesorja na teološki fakulteti zagrebske univerze.

Leta 1911. je postal nadškof-koadjutor, leta 1914. v aprilu pa nadškof po smrti svojega prednika. Hrvatje so imeli v njem dobrega cerkvenega kneza in pospeševalca kulture.

Bodi nadškofu dr. Bauerju ohranjen časten spomin in vzgled za — naslednike!

Smartno v Tuhinju: Volilnih upravičencev 342, glasovalo 278 (81%). Lista JNS 142 glasov in 15 odbornikov, JRZ 136 glasov in 3 odbornike.

Dol. Logatec: Volilnih upravičencev 553, volilo 506 (91%). Nacionalna lista 240 glasov in 3 odbornike, JRZ 266 glasov in 15 odbornikov.

Kamnik: Volilnih upravičencev 1662, volilo 1283 (77%). JNS 402 glasova in 3 odbornike, JRZ 881 glasov in 27 odbornikov.

Ig: Volilnih upravičencev 716, volilo 523 (73%). Nacionalna lista 183 glasov in 2 odbornika, JRZ pa 340 glasov in 16 odbornikov.

Ovsiše: Volilnih upravičencev 333, volilo 284 (85,3%). JNS 127 glasov in 3 odbornike, JRZ 157 glasov in 15 odbornikov.

V ostalih občinah, v katerih naši možje niso hoteli postaviti svojih list, so volilni spiski pokazali od 60 do 75% udeležbo.

× Blizu Kotoribe, malo od železniške postaje se je na Miklavžovo zjutraj pognala pod brzovlak komaj 16letna kmetska hčerka Agata Silagy. Vrnila se je ta dan iz Beograda, kjer je služila nekaj mesecev. Zlobni jeziki so brž govorili, da je to storila zaradi nesrečne ljubezni, češ da se je že čutila mater. Obdukcija trupla je medtem pokazala, da so govorice brez vsake podlage, ker je bila mlada Agata še devica. Tako je skrivnost svoje smrti nesrečno dekle odneslo s seboj v prezgodnji grob.

Visoko odlikovanje domačega zavoda

Pred kratkim je bila zaključena mednarodna svetovna razstava v Parizu. Ob tej priliki so bila podeljena razna odlikovanja, ki so jih zelo skopo dodeljevali, posebno stroge komisije. Zato je tem bolj razveseljivo dejstvo, da je dobil naš ljubljanski Drž. osrednji zavod za ženski domači obrt najvišje priznanje »Grand prix«. Vseh odlikovanj te vrste je dobila Jugoslavija s številnimi razstavljalci le 26. Razveseljivo je, da je naše čipkarstvo, s katerim se ukvarjajo predvsem naša kmetska dekleta, na tako visoki stopnji. Zasluge za to imajo predvsem čipkarske šole, ki jih vzdržuje zavod po raznih krajih in ki jih vodijo poštvalne učiteljice. Ravnatelj zavoda je pa znani strokovnjak in organizator za domače obrte g. Božo Račić. Veseli nas, da žanje tiho delo tega koristnega zavoda toliko priznanja v inozemstvu, doma pa daje čeprav skromen, vendar stalen zimski zaslužek po najbolj potrebnih krajih. Čestitamo vsem prav iz srca!

Potreba protituberkulozne borbe

Protituberkulozna zveza v Ljubljani, ki vodi protituberkulozni pokret v dravski banovini, se je obrnila na vse denarne zavode in zavarovalnice v dravski banovini s prošnjo, da se naročijo na njeno glasilo »Delo proti tuberkulozi«, odnosno, da ji naklonijo primerno denarno podporo, s katero bi lahko vodila še uspešnejše svoj boj proti jetiki. Številni denarni zavodi so se prošnji Zveze odzvali ter so poleg naročnine nakazali tudi primerne zneske kot podporo. Manjše razumevanje za potrebe protituberkulozne borbe smo pa proti vsemu pričakovanju našli pri življenjskih zavarovalnicah. Nekatere so nam vrnille naše dopise in vpslane izvide našega glasila brez vsakršne opazke.

Nobenega dvoma ni, da se življenjske zavarovalnice na uspehu ljudsko-zdravstvenega gibanja zelo interesirane in imajo od tega same neposredno velike koristi. Tudi so splošno znane koristi, ki jih ima ljudsko zdravje od prizadevanj Protituberkulozne zveze. Zlasti je znano delovanje protituberkuloznih disperzerjev, kojih vzdrževanje pa zahteva velike denarne žrtve. Zalibog so denarna sredstva Zveze zelo skromna. Zato mora reflektirati na podporo javnosti, predvsem dobro situiranih posameznikov ter denarnih zavodov in drugih podobnih institucij. Naše delo je namenjeno najrevnejšim in na težki bolezni trpečim sinovom domovine, zato upamo, da ne trkamoz zaman na blaga slovenska srca. Zveza bo v svojem glasilu »Delo proti tuberkulozi« letno enkrat objavila sezname svojih dobrotnikov. Upamo, da bodo v tem seznamu poleg zasebnikov tudi naši domači denarni zavodi in življenjske zavarovalnice, ki poslujejo v dravski banovini.

BLASNIKOVA pratika za leto 1938

je izšla in se razpošilja za ceno din 5— za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Blasnika nasl., Ljubljana, Breg št. 10—12. Dobi se tudi v trgovinah. To je najbolj priljubljen in najbolj razširjen slovenski ljudski koledar že od nekdaj.

Kaj se godi po svetu

Dogodek, ki smo ga že zdavnaj pričakovali, je postal ta teden resničnost.

Italija

Je izstopila iz Društva narodov. Prav za prav že vsako leto dni ni sodelovala, oziroma je bilo njeno sodelovanje samo rušenje načel tega društva. Italijanski ministrski predsednik Mussolini je v svojem govoru, v katerem je sporočil narodu izstop iz DN, med drugim dejal:

V teh okoliščinah ne moremo več sodelovati z Zenevo. Vse, kar je prihajalo iz Zeneve, je bilo

General Cangkašek se je s svojimi načrti umaknil Japoncem, da bi lažje pripravil njih poraz.

proti nam, proti našim stremljenjem, proti našemu vojaškemu duhu. Napočil je čas, ko moramo izbirati, ali ostanemo še nadalje v Društvu narodov, ali pa gremo ven. Ali naj ostanemo še nadalje v Zenevi? Ali naj gremo ven?

Torej smo sklenili, da gremo ven. Bilo je dovolj! Obrnimo hrbet temu rušecemu se templju, ki ne pripravlja miru, ampak vojno. Tega koraka ne bomo nikdar obžalovali.

Smešno bi bilo misliti ali verjeti, da se je izvajal na nas kak pritisk s katere koli strani, da bi storili ta korak. Naši zavezniki na osi Rim—Berlin—Tokio, to je edina resnica, so soglasni z nami, toda z absolutno diskrecijo.

Izstop Italije iz Društva narodov je dogodek silne zgodovinske važnosti, ki bo pritegnil nase pozornost vsega sveta, dogodek, čegar posledice se še ne dajo predvideti. Toda pri vsem tem ne bomo zapustili temeljnih načel naše politike, ki je usmerjena na mir in sodelovanje. Baš te dni smo to dokazali, ko smo svečano potrdili mir na Jadranu.

Na Daljnem vzhodu

so Japonci zavzeli Nanking. Motorizirani japonski oddelki, podprti od letalstva, so od vseh strani navalili na Nanking. Najprej se jim je posrečilo zavzeti južna in južnovzhodna vrata, nakar so začeli prodirati proti središču mesta. Kitajci so se obupno branili, vendar pa so bili prešibki, da bi kljubovali napadu od vseh strani. Razvile so se hude poulične borbe, ki še trajajo, vendar pa je odpor Kitajcev strtl in zmaga japonskih čet gotova stvar.

Japonska vlada je imela takoj po sprejemu tega poročila vrhovnega japonskega poveljnika sejo, na kateri je sklenila, da se naj vojne operacije nadaljujejo, dokler kitajska vlada ne spremeni svojega stališča napram Japoncem. Ker je padla prestolnica Kitajske, japonska vlada ne priznava več dosedanje kitajske vlade in odreja maršalu Cangkajšku vsako pravico nastopati v imenu Kitajske. Tudi odklanja s Cangkajškom vsako mirovna pogajanja. Japonska vlada bo

podprla akcijo severnih in srednje-kitajskih pokrajin za sestavo nove vlade, ki bo imela svoj sedež v Pekingu.

V Španiji

se po izjavi poveljnika republikanske mornarice bližajo najusodnejši trenutki v borbi za neodvisnost Španije. Sovražnik, ohrabren z zadnjimi uspehi, bo skušal sedaj z vsemi silami zavojevati špansko prestolnico. Republikanske vojne sile morajo biti pripravljene, da bodo nastopile proti sovražniku, ki je v številni premoči, toda vsak Španec mora izvršiti svojo dolžnost, da se ta napad, ki naj bi prinesel zmago upornikom, pretvori v zmago republikanskih vojnih sil.

Tako proglas, kaj pa bodo rekli dogodki, o tem nočemo prerokovati. Vsekakor je položaj kočljiv in se velesile še niso zedinile za ceno španskega miru.

Francija

razvija v zadnjem času živahno diplomatsko delavnost. Njen zunanji minister Yvon Delbos potuje po Evropi in je pravkar obiskal tudi našo državo. Kakšen bo uspeh obiskov v Varšavi, Bukarešti in Beogradu, o tem nam bodo povedali prihodnji dnevi.

Francoski zunanji minister Yvon Delbos.

Rusija

je izvedla ta teden prve parlamentarne volitve po revoluciji. Volilna propaganda je bila zelo živahna in so postavili v službo ves aparat, da bi bila udeležba pri volitvah čim večja ter da bi se na ta način manifestirala pred zunanjim svetom solidarnost držav Sovjetske unije. O izidu ne more biti dvoma. Kandidate so postavljale po večini državne oblasti, protikandidatom pa so po večini naprtili kake pregrehe in jih zaprli. Stalin kandidira v 200 volilnih okrožjih, 300 kandidatov je postavila vlada, 150 komunistična stranka, 75 rdeča vojska, 40 GPU, ostale pa delavske organizacije.

Evropa, ki se nad temi volitvami zgraža, pozablja, da je sama priredila — še lepše.

Pastirsko pismo nemških škofov

je bilo dan pred Miklavžem prečitano v vseh katoliških cerkvah po Nemčiji.

V pismu pravijo nemški škofje, da država podpira protikrščansko propagando. Dalje trdijo, da v Nemčiji katoliška cerkev ni imela nobenih večjih pravic kakor so one, ki jih predvideva konkordat. H koncu je naglašeno v tem pismu, da stanje, v katršneš se sedaj nahaja v Nemčiji katoliška cerkev, ne more dalje trajati. Treba ga je končati. V tem prizadevanju se niti cerkev niti duhovništvo ne bosta dala ostrašiti niti z grožnjami niti s preganjanji.

Kako gledajo na vse to državni uradni krogi, je razvidno iz ugotovitev ministra Kerrla,

ki smo jih objavili v zadnji številki našega lista. Po vsem tem je pričakovati, da bo kulturni boj v Nemčiji še dolgotrajen in morda hudo srdit.

Poljska hoče kolonije

Glasilo poljske vlade »Express Poranny« je v eni svojih zadnjih števil objavilo članek, čigar pisec je bil po vsej priliki za svoja izvajanja pooblaščen iz višjih krogov. V tem članku se zahteva za Poljsko kolonije, češ da se Poljska in Nemčija nahajata pred istimi problemi. Po pisanju tega lista zahteva zase Poljska kako prekomorsko posest, ki bi jo upravljala kot mandatorska oblast, bodisi sama, bodisi v družbi s kako drugo velesilo.

Iz tega je videti, da poljska zunanja politika kljub vsem drugačnim prizadevanjem še vedno močno plava v nemških vodah. Če le ne bo zavoljo tega Poljakov prej ali slej še močno glava bolela?

Glas miru?

Na vseh koncih in krajih danes svet govori o miru, zraven pa na vseh koncih in krajih teče kri. Kjer so še premalo oboroženi, se hite oboroževati.

Tako je izjavila tudi holandska vlada v parlamentu, da po njenem mnenju kolektivna (skupna) varnost ne obstoji več in da se mora zato tudi Holandska nujno in čimprej oborožiti. Oborožitev suhozemne armade zahteva po vladnem predlogu najmanj 137 milijonov holandskih goldinarjev (nad tri milijarde dinarjev), oborožitev in dopolnitev vojne mornarice pa najmanj 205 milijona goldinarjev.

Roosevelt se umakne iz javnosti?

Te dni je nemški pisatelj Emil Ludwig dovršil življenjepis predsednika Združenih držav Franklina Roosevelta.

Pri tej priliki pravi Ludwig, da se name-rava prezident Roosevelt ob koncu svoje druge predsedniške dobe umakniti iz javnega življenja. Ta svoj sklep bi spremenil samo v primeru, ko bi bila Amerika leta 1940. zapletena v kako evropsko vojno.

Maršal Budenny o sili Rusije

Maršal Budenny, znan poveljnik boljševiške konjenice med državljansko vojno, zdaj poveljnik moskovskega vojaškega okrožja, je nastopil v Šepetovki ob poljski meji na političnem shodu kot kandidat v vrhovni sovjet SSSR. V svojem volilnem govoru je dejal med drugim:

»Vse človeštvo gleda na nas kot na edini narod, ki lahko obvaruje svet grozečega imperialističnega pokolja in vidi v nas rešitev, ki edina more obvarovati svet tega krvoprelitja. Delovno ljudstvo noče vojne, čeprav napenja kapitalisti vse sile, da bi jo zanetili. Neobhodno potrebno je, povedati kapitalističnim državam odkrito in jasno, da smo zdaj tako močni, da jih lahko premagamo podnevi, ponoči, poleti, pozimi, v velikem in malem. To pa nikakor ne pomeni, da lahko zdaj počivamo na lavorikah. Prav zdaj je nam potrebna čuječnost bolj kakor kadar koli prej.«